

De Franse Republiek (1794-1830).

A. Hervormingen en dwingelandij der Fransen

De Fransen voerden allerlei hervormingen in: zij gaven nieuw geld uit, de Nederlandse taal werd onderdrukt, zij persten kloosters en kerken uit, legden nieuwe belastingen op, brachten een nieuwe tijdrekening in voege, enz...

Daarnaast werden ook grote administratieve veranderingen ingevoerd. Het land werd ingedeeld in departementen: Turnhout behoorde tot het département des deux Nèthes en werd zelf een arrondissement. Het bevatte Arendonk, Baarle-Hertog, Beerse, Boom, Gierle, Lille, Merksplas, Poppel, Ravels, Rumst, Stabroek, Turnhout, Vlimmeren, Vorselaar, Wechelderzande, Weelde en Wilmarsdonk. Het zijn in 't algemeen de dorpen die vroeger deel uitmaakten van 't land van Turnhout.

B. Boerenkrijg (1798).

In oktober 1798 werd de wet afgekondigd over de loting voor de jongelingen van twintig tot vijfentwintig jaar. Samen met de vele andere hatelijkheden van de Fransen, veroorzaakte dit misnoegdheid in de Kempen. De kerk had het reeds zwaar moeten ontgelden. Het kwam zo ver dat in 1797 op 5 februari Thierrot de kerken te Ravels en te Weelde deed sluiten. Sinds geruime tijd hing er een zware lucht boven Turnhout. De wetten werden niet meer nageleefd en men besloot tot een gewapende opstand. Doch de plannen lekten uit en het stadsbestuur van Turnhout kon de opstand tegenhouden tot half oktober. Op 21 oktober brak de opstand uit te Turnhout. Enkele dagen later kwam het leger der boeren en patriotten naar Turnhout. Pieter Corbeels, Meulemans en Van Dijk stonden aan het hoofd. Weldra moesten ze echter terugtrekken naar Herentals. "Voor Outer en Heerd" klonk het, maar de vrijheid kon niet heroverd worden.

1. Weelde's zonen dienen Napoleon

Wij bezitten de officiële doodsberichten van vijf soldaten die stierven in het leger van Napoleon. Het zijn:

1. Jean Jacques Vanackerbroeck, soldat de la 4e. Comp. du 11e. Bataillon, fils d'Ambroise. Hij stierf in het hospitaal van Ebertsdorff (Oostenrijk) op 12/9/1809 ten gevolge van de koorts.
2. Mathieu Moonen, fuselier au regiment de Walcheren. Deze stierf op 16/10/1811 ten gevolge van "marasma tynhoïde" te Gent.
3. Wauthier (Wouter) Debont stierf op 24/9/1811 ten gevolge van koorts.
4. Vandermeiren, gestorven in het hospitaal Olot de 9 juni 1812, eveneens "par suite de fièvre".
5. Vanendom, stierf op 10 augustus 1807 te Stettin, eveneens van de koorts.

Ongetwijfeld moeten er vele Weeldenaren onder Napoleon gediend hebben, waarvan wij de namen niet kennen. Typisch is dat onderaan op de briefjes bijna steeds voorkomt "petite

variöle", d.i. "pokken", en tevens dat geen van deze soldaten sneuvelde, maar dat zij allen gestorven zijn in hospitalen.

2. Twist aangaande de Róvertse Brug (1824).

In 1307 werd de vrijheid Weelde vrijgesteld van het aandeel in de uitzetting van de wallen van Antwerpen en het onderhoud van de dijken van 's Hertogenbosch, vermits zij moest voorzien in het onderhoud van de Róvertse brug. Op 17 maart 1824, vijfhonderd jaar later, kwamen de gemeenteraden van Weelde en Ravels in buitengewone zitting bijeen naar aanleiding van een brief van Poppel, waarin geprotesteerd werd tegen de onwilligheid van beide voornoemde gemeenten nog bij te dragen in het herstel van de brug in kwestie. Na gemeenschappelijk overleg en het onderzoek in de archieven werd aan Poppel een antwoord overgemaakt. Men verklaarde dat sinds de scheiding van Weelde en Poppel er geen enkele verplichting meer woog om bij te dragen in dergelijke lasten te Poppel. Het verslag bevatte volgende punten:

"1. Dat deze brug legt te Róvaert onder Poppel op de rivier d'A, scheidende, de twee gemeenten van Poppel en Hilvaerenbeek. Zijnde eenen afstand twee ueren van Weelde en drie van Ravels.

2. Dat de gemeente van Weelde met haere gehugten in de oude tijden waeren onder het kwartier van Osterwijck, Meijerij van 's Bosch, zijnde de groote baen waerop deze brug legt.

3. De privilegie en octroi vergund bij Hertog Jan hoogergedachtenis gegeven in de stad Brussel in de maend oochst 1307 hieraen bij copie geannexeert, bevind men dat de gemeenten Ravels en Poppel waeren gehuchten van Weelde dewelke nu teenemaal van malkanderen zijn afgeschijden en ider zijnen last op zig zelve draegt.

4. Bij de voorschreven octroi genieten de gemeente van Weelde met de gehuchten van Ravels en Poppel den vrijdom in de gelding van de dijckaesie ende bewerkinge van de meijereij van 's Bosch alsmede van de vestinge ende dijckaesie van de borgt van Antwerpen, mits onderhoudend de Róvaertsche brug. Hetgene nu teenemaal is afgeschafft, vermits wij benevens andere gemeente zijn gevraegt en hebben moeten werken aen de vesting van Antwerpen in het jaer 1810 en 1811, en nu wederom zijn aengeslaegen in de bestraeting van Antwerpen op Turnhout zoo dat voormeld octroi en previlegie teenemaal te niet is.

5. In 1822 zij de gemeente van Weelde met die van Poppel door de landmeter van het kadaster afgeschijden met differente paelen en opgeworpen hopen en rechte linien om daer door ider in het zijne te gedraegen ende alle onderhoudingen van wat natuur die zouden mogen wezen ider voor het zijne te gedraegen".

3. Laatste regelingen inzake de vroenten

Na de lange geschiedenis van de gemene gronden van Weelde, Poppel, Ravels, Hilvarenbeek, Mierde en Baarle kwam er een einde aan de onderlinge geschillen in de negentiende eeuw. Op 5 december 1818 verscheen een gemeenschappelijke verklaring van Weelde, Poppel en twee Mierde's ten behoeve van notaris Hooseman. Hierin werd een overzicht gegeven van de scheiding, zoals deze werd vastgelegd in het schepenregister van 1644. Tegelijkertijd werd de "Aertbrief" van Jan II uit 1331 opnieuw onderzocht. Men kwam dan tot de definitieve afbakening door palen:

- de eerste paal bleef zoals hij door de hertog Jan werd aangeduid.
- de tweede paal kwam op Tuldell naast de weg.
- de derde paal stond in de archieven van Mierde opgetekend en heette daar de Katreyt.
- Vandaar ging het recht naar de Schatputte, zoals hij te Mierde in het archief stond opgetekend. Hij werd uitgediept op de plaats waar allen hem herkenden op 8 september 1633.
- ten slotte paalde men op het Mierdermeer, waar nog de 10 hopen zichtbaar waren. Deze hopen worden opnieuw opgeworpen. Tevens worden de twee palen vernieuwd.

Op 24 juli 1820 kwam eindelijk de landmeter van het kadaster van Arendonk naar Weelde om de schepenen het proces verbaal der afbakening te laten zegelen. Deze afbakening werd erkend in juli 1819. De officiële goedkeuring van de grenzen kwam in 1830. Deze officiële akt werd in vier exemplaren opgemaakt, doch het jaartal konden wij enkel vinden op het zegel.

4. Bedenklijke toestand der gemeentekas

Op 21 juni 1825 kwam de gemeenteraad in algemene zitting bijeen. De toestand van de kas werd onderzocht en sloot af met een schuld van 22.312,11 gulden waarvoor een intrest moest opgebracht worden van 700,45 gulden. De inkomsten van de gemeente bedroegen in het afgelopen jaar 2.275 gulden. Aangezien de granen zeer goedkoop waren, konden de inwoners niet meer opbrengen dan ze tot nu deden en was het voor de gemeente onmogelijk ooit de schulden af te lossen. Nochtans bezat de gemeente een grote oppervlakte heide die niets opbracht en waarvoor zij grondbelasting zou moeten opbrengen. Het werd dus noodzakelijk gronden te verkopen. Daarom stelde het gemeentebestuur voor in een verzoekschrift te vragen om 113 bunders 54 roeden grond te verkopen. Intussen werd het voorstel bekend gemaakt aan de bevolking. Niemand opperde bezwaren zodat bij toelating van de overheid verscheidene hektaren werden verkocht. Wij vinden dan ook verscheidene verkoopakten van grote stukken land tussen 1825-1828.